

Sygn. akt VII U 594/14

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17.09.2014 r.

Sąd Okręgowy / Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy

Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący-Sędzia : SSO Joanna Sawicz

Protokolant :st. sekretarz sądowy Gabriela Zaborowska

przy udziale - - -

po rozpoznaniu w dniu 17.09.2014 r. w Świdnicy

sprawy **A. Ż.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania **A. Ż.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

z dnia 01.04.2014 r. Nr (...) znak:(...)

I oddala odwołanie;

II zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VII U 594/14

UZASADNIENIE

A. Ż. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 1.04.2014r. znak: (...), na podstawie której Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. stwierdził, że od dnia 8.10.2013r. właściwym dla wnioskodawcy jest ustawodawstwo polskie, domagając się zmiany tej decyzji i ustalenia, że podlega ustawodawstwu brytyjskiemu w zakresie zabezpieczenia społecznego.

W uzasadnieniu odwołania wnioskodawca wskazał, że od 7.10.2013r. jest zatrudniony w firmie mającej siedzibę w Wielkiej Brytanii, a jego miejscem pracy jest serwer zlokalizowany w M. w Wielkiej Brytanii i Francji. Wnioskodawca zarzucił stronie pozwanej błędne przyjęcie miejsca wykonywania pracy w Polsce oraz to iż w Polsce nie wykonuje pracy najmniejszej, tylko prowadzi działalność gospodarczą.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W., w odpowiedzi na odwołanie, wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, podnosząc, że dla wnioskodawcy, w okresie od dnia 8.10.2013r. w zakresie

zabezpieczenia społecznego zastosowanie ma ustawodawstwo polskie. Strona pozwana podniosła, że zgodnie z art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 987/2009 z dnia 16.09.2009r. dotyczącego wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 883/2004 z dnia 29.04.2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego ustalono, że dla ubezpieczonego ma zastosowanie ustawodawstwo polskie w zakresie zabezpieczenia społecznego. Nadto organ ubezpieczeniowy wskazał, powołując się na preambułę rozporządzenia z dnia 29.04.2004r., iż podstawowym kryterium pozwalającym na określenie ustawodawstwa jest miejsce wykonywania pracy, zarówno odnośnie pracownika najemnego jak i na własny rachunek. Stąd też strona pozwana uznała że wnioskodawca podlega ustawodawstwu polskiemu, a ustalenia te nie zostały zakwestionowane przez właściwą instytucję brytyjską.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca A. Ż. ur. (...), od dnia 1.04.2011r. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...), zajmującą się sprzedażą detaliczną prowadzoną przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet.

W dniu 8.10.2013r. wnioskodawca wznowił wykonywanie działalności gospodarczej. Jednocześnie w październiku 2013 roku A. Ż. otrzymał drogą internetową umowę o pracę datowaną na dzień 3.10.2013r. , w której jako strony wymieniono wnioskodawcę i (...) z/s” w L.. W oparciu o w/w umowę powód miał wykonywać obowiązki administratora sieci, przy użyciu dostępu do wirtualnej prywatnej sieci firmy (...) na serwerze znajdującym się w M.. Z tytułu otrzymanej umowy, wnioskodawca dokonał opłaty na rzecz w/w firmy. Czynności te wnioskodawca miał wykonywać przy pomocy sieci (...) udostępnionej przez (...), zdalnie z dowolnego miejsca na świecie, którym w rzeczywistości było jego miejsce zamieszkania w Polsce.

Dodatkowo wnioskodawca w ramach prowadzonej działalności zawarł również z (...) z/s w L. umowę, zgodnie z którą miał wykonywać usługi konsultingowe jako doradca, w tym doradca techniczny .

Wnioskodawca przez w/w firmę został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego w Wielkiej Brytanii i w dniu 7.11.2013r. został nadany numer ubezpieczenia społecznego.

Pismem z dnia 8.10.2013r. wnioskodawca poinformował stronę pozwaną o prowadzeniu jednoosobowej działalności gospodarczej oraz zatrudnieniu w ramach umowy o pracę w firmie mającej siedzibę na terenie Wielkiej Brytanii i wniósł o ustalenie właściwego ustawodawstwa dotyczącego zabezpieczenia społecznego. Ponadto wnioskodawca w dniu 8.10.2013r. złożył „oświadczenie dotyczące całkowitego wyrejestrowania z ubezpieczenia w ZUS”, wskazując iż od momentu podpisania umowy o pracę w Wielkiej Brytanii właściwym dla niego jest ustawodawstwo brytyjskie.

Pismem z dnia 19.11.2013r. strona pozwana poinformowała A. Ż., że niezbędnym dla prawidłowego ustalenia ustawodawstwa właściwego jest podanie kraju wykonywania pracy, a ponadto zobowiązała go do przedstawienia informacji oraz dokumentów wystawionych przez brytyjską instytucję (...) w N., potwierdzających podleganie ustawodawstwu brytyjskiemu.

Pismem z dnia 2.12.2013r. wnioskodawca poinformował stronę pozwaną, że faktycznym miejscem pracy jest Wielka Brytania oraz inne państwa UE, a praca nie jest wykonywana w Polsce; w szczególności jego miejscem pracy jest serwer zlokalizowany w M. oraz praca w sieci (...) pomiędzy serwerami zlokalizowanymi w Wielkiej Brytanii i Francji. Wnioskodawca oświadczył, że mieszka w Polsce, wykonuje pracę przy pomocy sieci (...), umowę o pracę otrzymał pocztą elektroniczną. Nadto powołał dołączył wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6.06.2013r. , IIUK 333/12 oraz opinię prawną z dnia 15.07.2013r.

W dniu 20.12.2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 987/2009 z dnia 16.09.2009r. dotyczącego wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 883/2004 z dnia 29.04.2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, ustalili tymczasowo, że A. Ż. podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych od dnia 8.10.2013r., o czym poinformował brytyjską instytucję ubezpieczeniową: (...).

W dniu 7.01.2014r. powód złożył wniosek o wydanie decyzji administracyjnej w przedmiocie ustalenia ustawodawstwa właściwego dotyczącego podlegania ubezpieczeniu społecznemu. Wnioskodawca oświadczył, iż ok 70-80% zajmuje czas i miejsce pracy w Wielkiej Brytanii, natomiast 20-30% czas i miejsce pracy w innych krajach UE – Niemczech i Holandii.

Pismem z dnia 29.03.2014r., instytucja brytyjska (...) poinformowała polski organ ubezpieczeniowy, że zgadza się z ustaleniami Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odnośnie objęcia A. Ż. ustawodawstwem polskim w zakresie ubezpieczenia społecznego. Instytucja brytyjska poinformowała, że zgłaszała się do firmy (...) z/s w L. w celu ustalenia miejsca działalności tej firmy oraz miejsca wykonywania działalności przez pracowników firmy. Nadto ich pracownik przeprowadził rozmowę z K. K. (właścicielem), który przyznał, że w ramach prowadzonej przez siebie działalności nawiązuje kontakty z Polakami wykonującymi działalność gospodarczą, dostarczając im wirtualne adresy w M. będące jedynie skrzynkami pocztowymi „dla lepszego ubezpieczenia społecznego i prawa podatkowego”. Nadto ubezpieczeniowa instytucja brytyjska poinformowała, że w/w firma potwierdziła, iż nie zatrudnia i nie zatrudniała w Wielkiej Brytanii osób pochodzących z Polski, a żadna z osób które otrzymała wirtualne adresy nie przyjechała nigdy do Wielkiej Brytanii, nie zostały także opłacone żadne składki na ubezpieczenie społeczne, w tym wnioskodawcy. W/w firma (...) faktycznie nie prowadzi żadnej działalności w Wielkiej Brytanii, a pod wskazanym adresem w L. faktycznie nie ma swojej siedziby; jest to jedynie adres biura wirtualnego.

Jednocześnie brytyjska instytucja ubezpieczeniowa stwierdziła kategorycznie, że A. Ż. nie podlega brytyjskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego. Nadto nie jest w stanie zaakceptować jakichkolwiek wniosków od domniemyanych pracowników (...), stąd też nie zostanie wydany dokument A1, zaś osoby te będą podlegać polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego (okoliczności bezsporne przyznane na rozprawie w dniu 17.09.2014r.)

Zaskarżoną decyzją z dnia 1.04.2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. uznał, że od dnia 8.10.2013r. w stosunku do A. Ż. zastosowanie ma ustawodawstwo polskie w zakresie zabezpieczenia społecznego wnioskodawcy, ponieważ strona brytyjska nie sprzeciwiła się ustaleniu właściwości prawa polskiego.

(dowód akta ZUS wraz ze znajdującą się dokumentacją, zeznania powoda)

Poza sporem pozostaje fakt, że powód nie otrzymał z brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej potwierdzenia, iż podlega ustawodawstwu brytyjskiemu w zakresie zabezpieczenia społecznego – dokument A-1.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy A. Ż. nie zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie, w świetle wniosku powoda i rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonej decyzji, sporne było ustalenie właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczenia społecznego A. Ż., mając na uwadze, że prowadzi on działalność gospodarczą w Polsce i jednocześnie wykazywał, że wykonuje pracę najemną skutkującą objęciem go ubezpieczeniem społecznym w Wielkiej Brytanii. W szczególności powód powołał się na zgłoszenie go do brytyjskiego systemu ubezpieczenia przez firmę (...) która ma siedzibę w L. i nadanie mu numeru ubezpieczenia.

Obowiązujące przepisy unijne zawierają zasady dotyczące ustawodawstwa właściwego dla osoby pracującej lub prowadzącej firmę w jednym lub wielu państwach Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Szwajcarii oraz określają procedurę postępowania przez instytucje ubezpieczeniowe w zakresie ustalania właściwego ustawodawstwa. W szczególności przepisy te zostały zawarte w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 883/2004 z dnia 29.04.2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.2004.166.1 ze zm.) – tzw. rozporządzenie podstawowe i w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 987/2009 z dnia 16.09.2009r. (Dz.U.U.E.L.2009.284.1 ze zm.) dotyczącego wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 883/2004 z dnia 29.04.2004r. – rozporządzenie wykonawcze.

Przy czym w myśl art.11 ust.1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 883/2004 z dnia 29.04.2004r. osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego. Zgodnie z art. 13 ust.3 w/w rozporządzenia osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną (lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami ust. 1). Ze względu na różnice między ustawodawstwami krajowymi co do określenia przedmiotu ubezpieczenia społecznego wprowadzono zasadę, że uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w jednym państwie członkowskim nie może w żaden sposób sprawiać, że właściwym dla nich stanie się inne państwo ani że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo (pkt 11 preambuły rozporządzenia nr 883/2004). Określenie ustawodawstwa właściwego wskazującego na instytucję miejsca świadczenia pracy najemnej wyłącza możliwość dokonania oceny przez instytucję miejsca zamieszkania, czy stosunek prawny będący podstawą objęcia ubezpieczeniem społecznym w kraju świadczenia pracy jest ważny według prawa miejsca zamieszkania ubezpieczonego; takie kompetencje posiada jedynie instytucja ubezpieczeniowa miejsca wykonywania pracy najemnej – por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9.01.2014r. , I UK 275/13 i z dnia 6.06.2013r. , II UK 333/12.

Oznacza to, że istnienie tytułu ubezpieczenia społecznego w kraju miejsca wykonywania pracy najemnej bądź stwierdzenie przez zagraniczną instytucję ubezpieczeniową braku takiego tytułu , będzie wiążące dla organu ubezpieczeniowego miejsca zamieszkania ubezpieczonego.

Zgodnie z art. 16 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 987/2009 z dnia 16.09.2009r. (Dz.U.U.E.L.2009.284.1 ze zm.) osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania. Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego (nr 883/2004) oraz art. 14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego (nr 987/2009). Zapis ten stanowi, iż praca o charakterze marginalnym nie będzie brana pod uwagę do celów określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa na mocy art. 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 883/2004 z dnia 29.04.2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.2004.166.1 ze zm.). Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu ustawodawstwa. Jednocześnie w myśl art. 16 ust. 3 rozporządzenia nr 987/2009 tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, o ile żadna z zainteresowanych instytucji nie zgłosi braku swojej akceptacji dla stanowiska określonego przez inną instytucję. Przy czym, co już wyżej zostało podniesione właściwość ustawodawstwa ustalana jest na podstawie art. 11-14 rozporządzenia nr 883/2004. Zgodnie z art. 11 ust. 3 lit. a) w/w rozporządzenia osoba wykonująca w państwie członkowskim Unii Europejskiej pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego. Stosownie do art. 13 ust. 3 osoba która wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną.

Reasumując , w świetle przytoczonych przepisów warunkiem sine qua non ustalenia dla wnioskodawcy ustawodawstwa brytyjskiego w zakresie ubezpieczeń społecznych i jednocześnie wyłączenia ustawodawstwa polskiego począwszy od dnia 8.10.2013r. jest wykazanie przez niego, iż faktycznie podlega temu ubezpieczeniu społecznemu w Wielkiej Brytanii; przy czym w tym zakresie decydujące znaczenie będzie miało stanowisko brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej

Stąd też dla oceny legalności zaskarżonej decyzji istotne było ustalenie czy polska instytucja ubezpieczeniowa przed jej wydaniem wyczerpała tryb postępowania przewidziany przepisami rozporządzenia wykonawczego Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 987/2009 z dnia 16.09.2009r. , w szczególności czy w przewidzianym art. 16 ust.3

terminie instytucja ubezpieczeń społecznych państwa będącego miejscem pracy ubezpieczonego zajęła stosowne stanowisko.

Jak wynika z akt sprawy w dniu 20.12.2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 987/2009 z dnia 16.09.2009r. dotyczącego wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 883/2004 z dnia 29.04.2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, ustalił tymczasowo, że A. Ż. podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych od dnia 8.10.2013r., o czym poinformował brytyjską instytucję ubezpieczeniową: (...), która w terminie dwóch miesięcy nie zgłosiła żadnego sprzeciwu. Natomiast pismem z dnia 29.03.2014r. poinformowała polski organ ubezpieczeniowy, że powód nie podlega ubezpieczeniu społecznemu w Wielkiej Brytanii, brak jest bowiem tytułu stanowiącego podstawę takiego objęcia. Firma (...) nie prowadzi faktycznej działalności w Wielkiej Brytanii, nie zatrudnia pracowników, jej adres w L. jest adresem wirtualnym, a jej kontakty z Polakami prowadzącymi działalność gospodarczą sprowadzają się do umożliwienia im wykazywania się ubezpieczeniem społecznym w Wielkiej Brytanii. Brytyjska instytucja ubezpieczeniowa stwierdziła kategorycznie, że A. Ż. nie podlega brytyjskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego, natomiast podlega polskiemu ubezpieczeniu społecznemu.

Treść tego pisma w toku procesu nie została zakwestionowana przez powoda, który był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika. Powód nie kwestionował także naruszenia procedury w zakresie ustalania właściwego ustawodawstwa przez polską instytucję ubezpieczeniową. A zatem, brak jest podstaw w świetle art. 230 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. do stwierdzenia, iż powód wykazał, że podlega ubezpieczeniu społecznemu w Wielkiej Brytanii.

Dokonując oceny zaskarżonej decyzji należy stwierdzić, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyczerpał procedurę przewidzianą w art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 987/2009 z dnia 16.09.2009r. dotyczącego wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 883/2004 z dnia 29.04.2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. W związku z informacją uzyskaną od powoda w przedmiocie wykonywania pracy najemnej i prowadzenia działalności na własny rachunek w dwóch krajach wydał zarządzenie tymczasowe ustalające ustawodawstwo polskie odnośnie zabezpieczenia społecznego, o czym poinformował brytyjską instytucję ubezpieczeniową. Od tego momentu nastąpił bieg terminu dwóch miesięcy, w którym zainteresowana instytucja miejsca wykonywania pracy może poinformować instytucję miejsca zamieszkania o niemożności zaakceptowania ustalonego ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii. Przy czym, gdy to nie nastąpi, tymczasowe określenie ustawodawstwa staje się ostateczne (por. wyrok SN z 6.06.2013r., II UK 333/12). Wobec braku sprzeciwu ze strony tej instytucji (co zostało jednoznacznie i kategorycznie potwierdzone w jej piśmie z dnia 29.03.2014r.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. wydał przedmiotową decyzję.

W myśl art. 13 ust. 3 w zw. z art. 13 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 883/2004 z dnia 29.04.2004r. prawo właściwe dla objęcia ubezpieczeniem społecznym określa się na podstawie miejsca wykonywania pracy najemnej i pracy na własny rachunek, przy czym ustala się prawo właściwe miejsca zamieszkania jeżeli wykonuje znaczną część pracy w państwie członkowskim miejsca zamieszkania. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił ustawodawstwo polskie z uwagi na wykonywanie pracy przez wnioskodawcę na terenie Polski. Stanowisku temu nie sprzeciwiła się instytucja brytyjska, potwierdzając iż na terenie Wielkiej Brytanii nie doszło do wykonywania pracy przez wnioskodawcę. Zatem wykonując procedurę przewidzianą przez normy kolizyjne prawa unijnego strona pozwana poczyniła prawidłowe ustalenie właściwości polskiego prawa ubezpieczeń społecznych, ponieważ bezspornym jest iż wnioskodawca prowadzi działalność gospodarczą w miejscu swojego zamieszkania na terenie Polski, natomiast nie wykonuje pracy najemnej na terenie Wielkiej Brytanii.

A zatem mając na uwadze powyższe rozważania i ustalenia, Sąd uznał odwołanie wnioskodawcy jako niezasadne i oddalił je na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Orzeczenie o kosztach oparto o przepis art. 98 k.p.c.